

1. úvodní seminář

- seznámení s programem a organizací seminářů
- požadavky na absolvování kurzu:
 - 75% účast na seminářích + referát ze zadané literatury + výzkumný projekt + písemný test

2. co je sociologie

- diskuse nad textem: Ch. W. Mills: *Sociologická imaginace*. Praha: SLON, 2002; kapitola *Příslib*, str. 7-30
- základní otázky k textu:
 - a) co je to sociologická imaginace, v čem je její význam
 - b) které jsou základní skupiny otázek v klasické sociální analýze
 - c) co je základním nástrojem sociologické imaginace
 - d) jaký je rozdíl mezi „osobními obtížemi prostředí“ a „závažnými otázkami sociální struktury“
 - e) uveďte příklady aplikace sociologické imaginace
- text bude vyvěšen v IS/ studijní materiály

3. sociologické vysvětlení vzniku kapitalismu u Maxe Webera

- diskuse nad četbou textu: Weber, M.: *Okcidentální racionalita a kapitalismus a Protestantská etika a duch kapitalismu*. In: Autorita, etika a společnost. Praha 1997, str. 225-267.

nebo: Weber, M.: *Protestantská etika a duch kapitalismu*. In: Metodologie, sociologie a politika. Oikoymenth, Praha 1998, str. 185-245.

- základní otázky k textu:
 - a) jak definuje Weber kapitalismus, pomocí jakých charakteristik ho popisuje
 - b) popis významu práce (povolání) z puritánské perspektivy
 - c) jaký je vztah mezi protestantismem a puritánskými životními zásadami
 - d) co bylo dříve: kapitalistický vývoj nebo kapitalistický duch

4. základní teoretické přístupy v sociologii

- diskuse nad textem: Berger/Luckmann: *Sociální konstrukce reality* (str. 25 – 39) a Goffman E.: *Všichni hrajeme divadlo*
- Goffmanův text bude vyvěšen v IS
- aplikace různých teoretických přístupů na popis sociální reality (*práce ve skupinách*)

5. kultura jako způsob řešení problémů přežití společnosti

- referáty ze zadané literatury a diskuse:
 - Alan a kol.: *Alternativní kultura. Příběh české společnosti 1945 – 1989*. kap. *Alternativní kultura jako sociologické téma*
 - Vaněk a kol.: *Ostrůvky svobody. Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*. (případová studie – vybrat si jednu a popsat)
 - Marada, R.: *Kultura protestu a politizace každodennosti*. kap. *Protestní identita*, str. 95 – 122
 - Bell, D.: *Kulturní rozpory kapitalismu*. kap. *Senzibilita 60. let*, str. 131-174
- stěžejní pojmy: dominantní kultura, subkultura, kontrakultura, alternativní kultura
- příklady alternativní kultury v české společnosti – popis (*práce ve skupinách*)

6. společenská organizace

- referáty ze zadané literatury a diskuse:
 - Weber, M.: *Autorita, etika a společnost*. kap. *Byrokracie*, str. 65-91
 - Merton, R.K.: *Studie ze sociologické teorie*. kap. *Byrokratická struktura a osobnost*, str. 178 – 195
- představení Etzioniho typologie formálních organizací dle vztahu jednotlivce a organizace, resp. typologie psychologických smluv mezi formální organizací a jejími členy
- konkrétní příklady pro jednotlivé psychologické smlouvy

7. sociální stratifikace

- referáty ze zadané literatury a diskuse:
 - Veblen, T.: *Teorie zahálčivé třídy*. úvodní kapitoly str. 9-33

- Brooks, D.: *Bobos: nová americká elita a její styl*. kap. *Vzestup vzdělané třídy*, str. 13-54
- význam kulturního kapitálu při výběru partnera
- stratifikace dle životního stylu

8. rodina jako základní sociální instituce

- referát ze zadané literatury:
- Singly, de F.: *Sociologie současné rodiny*. Portál Praha 1999. kap. II *Autonomie soudobé rodiny ve vztahu k příbuzenstvu*. str. 53 – 74.
- postavení muže a ženy v rodině a ve společnosti

9. sociologický výzkum – metody a techniky I

- interpretace kvantitativních dat (ukázka: kontingenční tabulka)
- zadání seminární práce (navržení výzkumného projektu na téma dle výběru studenta) – projekt se odevzdává na zkoušce v papírové podobě;
- struktura výzkumného projektu:
 - a) *téma*: resp. uvažovaný titul projektu
 - b) *vymezení předmětu a cíle*: stručná charakteristika předmětu výzkumu
 - c) *kontext*: stručný popis, co student/ka o tématu zatím ví (literatura, vlastní pozorování, návaznost na dřívější výzkumy); relevantní teoretická konstrukce (model, tvrzení) k tématu; příp. relevance tématu
 - d) *základní výzkumná otázka*: hlavní výzkumná otázka a 2-3 odvozené (dílčí) otázky včetně formulace hlavních a dílčích hypotéz. Z jejich formulace vyplyne, s jakými proměnnými bude student/ka pracovat. Konceptualizace a operacionalizace pojmů.
 - e) *volba výzkumné strategie*: určení základní populace, způsob získání vzorku, volba konkrétních technik sběru dat. Základní soubor, v němž bude hledána odpověď na výzkumnou otázku (pro který by byla, v případě reprezentativního výběrového souboru odpověď platná), identifikace výzkumné jednotky, způsob získání výběrového souboru (vzorku) a jeho velikost
 - f) *bibliografie*: předběžný seznam základní literatury (cca 5 titulů: knihy, statě...)
 - g) *dotazník*
- úkol k dalšímu semináři: vybrat si téma a metodologii výzkumu (kvantitativní nebo kvalitativní výzkum – v případě kvant. výzkumu platí výše uvedená struktura; v případě kvalitativního konzultovat strukturu s cvičícím.

10. sociologický výzkum – metody a techniky II

- interpretace kvalitativních dat (ukázka: rozhovor)
- referát a diskuse: Simmel, G.: *Peníze v moderní kultuře a jiné eseje*. kap. *Cizinec*. str. 26-33
- moderovaná diskuse: porovnání: vlastnosti cizince a výzkumníka v terénu
- konzultace vybraných témat výzkumného projektu – v případě, že si někdo vybere kvalitativní výzkum, konzultuje nejen výběr tématu, ale i možnosti zpracování a strukturu.

11. historické proměny kapitalismu a jeho současné rozpory

- referáty ze zadané literatury a diskuse:
- Ritzer, G.: *Mcdonaldizace společnosti*. Academia, Praha 1996
 - předmluva, 1. a 2. kapitola (str. 11-48) – první část referátu
 - kapitoly 7 a 9 (str. 118-134 a 146-171) – druhá část referátu
- konzultace výzkumných projektů

12. masová komunikace a společnost sítí

- referát ze zadané literatury a diskuse:
- Defleur, M.L., Ballová-Rokeachová, S.: *Teorie masové komunikace*. kap. 5
- konkrétní příklady mediální manipulace (*práce ve skupinách*)
- konzultace výzkumných projektů

13. současné globální trendy a jejich důsledky; sociologie a ekologie

- referáty z vybrané literatury – aktuálně (noviny, časopisy, relevantní knižní tituly) – dle vlastního výběru (je potřeba text, ze kterého bude referát vycházet, dopředu konzultovat s cvičícím)
- konzultace výzkumných projektů